

2026-08-28

Klimat- och näringslivsdepartementet

103 33 Stockholm

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: sara.ludvigsson@regeringskansliet.se

Remissvar över Europeiska kommissionens förslag till förordning om ett ramverk för åtgärder för att stärka EU:s halvledarekosystem och om upphävande av förordningen (EU) 2023/1781, (Chips Act 2.0) COM(2026) 504 final (KN2026/01414)

Sammanfattning

Innovative Materials Arena tillstyrker förslaget, med de synpunkter som redovisas nedan. Förslaget stärker EU:s halvledarekosystem, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Vi begränsar vårt yttrande till fyra områden och har inga synpunkter på förslagets övriga delar:

- Avancerade material och wide bandgap-halvledare skulle med fördel synliggöras tydligare i förordningen.
- Kriterierna för European Semiconductor Region of Excellence vinner på att vara tydliga och omfatta hela värdekedjan, inte enbart storskalig tillverkning.
- First-of-a-kind-statusen skulle gagnas av att vara tillgänglig även för mindre projekt, med enkel administration.
- Finansieringen är central, både på EU-nivå och genom nationell medfinansiering som matchar EU-medlen.

Om Innovative Materials Arena (IMA)

IMA är ett kluster som stödjer alla aktörer som är verksamma inom innovativa material och produktionsmetoder. Vi utgör en samverkansarena som samlar företag, akademi, forskningsinstitut och offentliga aktörer. IMA verkar och har medlemmar inom flera materialområden, bland annat inom wide bandgap-halvledare, det vill säga halvledare med brett bandgap såsom kiselkarbid (SiC) och galliumnitrid (GaN), och har som uppdrag att stärka svensk och europeisk konkurrenskraft. Vi stödjer både utveckling och användning av nya material och produktionsmetoder av hållbarhetsskäl, resiliensskäl och för att driva tillväxt i små och medelstora företag (SMF). Mer information finns på www.innovativematerials.se.

1. Material och wide bandgap-halvledare (kapitel II, artiklarna 4–5)

IMA tillstyrker Chips for Europe Initiative 2.0, men anser att avancerade material behöver ges ett tydligare utrymme i förordningen. Skälen för detta är följande.

Artikel 2.1(a) omfattar uttryckligen avancerade material i definitionen av halvledare. Den utgångspunkten återkommer dock inte i förordningens instrument: ingen av de sex operativa målsättningarna i artiklarna 4 och 5 avser material, medan fotonik och kvantteknologi har egna målsättningar. Wide bandgap-halvledare och kraftelektronik nämns inte i den bindande texten.

Kraftelektronik baserad på SiC och GaN är avgörande för elektrifiering, elnät och energieffektivisering, och är ett av få halvledarområden där europeisk industri och forskning har en internationellt ledande position. Konkurrenskraften avgörs här av materialkunnande och processutveckling snarare än av volym. Vi föreslår därför:

- Att material ges ett tydligare utrymme i förordningen, förslagsvis inom operativt mål 2 eller på samma sätt som fotonik i artikel 5(e).
- Att uppräkningslistan av nyckelmarknader i artikel 8.1 kompletteras med energisystem, elnät och industriell elektrifiering. Uppräkningen omfattar i dag moln, fordon, flyg, telekom och försvar.

2. European Semiconductor Region of Excellence (kapitel III, artiklarna 26–29)

IMA tillstyrker införandet av en excellensmärkning för regioner. Den kan bli ett verkningsfullt verktyg för att synliggöra europeiska styrkeområden och attrahera investeringar. Vi vill lyfta tre aspekter av utformningen.

2.1 Tydliga kriterier som omfattar hela värdekedjan

Kriterierna bör enligt IMA konkretiseras och omfatta hela värdekedjan. Artikel 28 anger att kommissionen bedömer ansökningar utifrån investeringsplanens sammanhang och trovärdighet samt myndigheternas engagemang. Det ger stort tolkningsutrymme. Artikel 27 lyfter samtidigt fram befintlig tillverkningskapacitet, mark, energi och industriell attraktionskraft, vilket i praktiken kan gynna regioner med storskalig volymtillverkning framför regioner vars styrka ligger i forskning, design, materialteknik, test eller specialiserad tillverkning i mindre volymer.

- Konkretisera gärna bedömningskriterierna och viktningen mellan elementen i artikel 27, och publicera metodiken inför första ansökningsomgången. Ett fåtal mätbara kriterier räcker långt.
- Det vore värdefullt om det framgår att forskning, utveckling, pilotverksamhet, design och specialiserad tillverkning kan ligga till grund för märkningen på lika villkor som storskalig tillverkning, i linje med förordningens egen definition av halvledarvärdekedja i artikel 2.6.
- Strategisk betydelse och teknologiskt djup bör ges stor tyngd.

2.2 Kluster av regioner och mindre regioner

IMA anser att märkningen bör vara åtkomlig även för regionkluster och för mindre regioner. Halvledarekosystem följer inte nödvändigtvis administrativa gränser.

- Vi ser gärna att det framgår av artikel 26 att ansökningar kan lämnas gemensamt av flera regioner, även över nationsgränser, och att sådana kluster bedöms som en helhet.
- En förenklad ansökan för kluster och för regioner med tydlig nischspecialisering skulle göra märkningen åtkomlig även för mindre regioner utan resurser att ta fram omfattande investeringsplaner.

2.3 Inlåsnings effekter

IMA bedömer att märkningen bör utformas så att inlåsnings effekter undviks. En märkning som ger företräde i EU:s finansieringsprogram kan bli självförstärkande, så att tidigt märkta regioner drar till sig medel oavsett var excellensen utvecklas över tid. Motsvarande risk finns på teknologinivå om kriterierna utgår från dagens dominerande teknologier.

- Återkommande ansökningsomgångar och möjlighet till omprövning skulle göra det möjligt för nya regioner att tillkomma.

- Märknigen kan med fördel vara meriterande utan att bli ett behörighetskrav, så att aktörer i icke-märkta regioner fortsatt deltar i pilotlinjer, kompetenscentrum och utlysningar på lika villkor. Detsamma gäller förtursrätten till pilotlinjer i artikel 14.7, där skyddsklausulen för start-ups och SMF är väl avvägd och värd att följa upp i tillämpningen.
- Teknikneutrala kriterier gör det möjligt för nya materialplattformar och teknologier att kvalificera sig över tid.

3. First-of-a-kind och strategiska projekt (kapitel III, artiklarna 14–18 och kapitel 1, artikel 2.10)

IMA tillstyrker att begreppet first-of-a-kind förtydligas och att statusen kan ges oberoende av om projektet tar emot stöd (artikel 14.5). Flera delar av ansökningsvägen framstår dock som utformade för mycket stora, sammanhållna investeringar.

3.1 Utrymme även för mindre projekt

Statusen bör enligt IMA vara praktiskt tillgänglig även för mindre projekt. Definitionen i artikel 2.10 utgår från innovationshöjd i tillverkningsprocess eller slutprodukt, vilket är en bra utgångspunkt. Bedömningen skulle därför inte behöva kopplas till investeringens storlek.

- Ett förtydligande om att artiklarna 2.10, 14 och 16 inte innehåller något tröskelvärde för investeringsvolym eller anläggningsstorlek vore värdefullt. Mindre pilot- och demonstrationsanläggningar, uppgraderingar av befintliga linjer och specialiserade fabriker för exempelvis wide bandgap-komponenter skulle då tydligt kunna kvalificera sig.
- Kravet i artikel 15.2(c) på dokumenterad erfarenhet av liknande initiativ är svårt att förena med syftet att stödja det som görs för första gången i unionen. En bedömning av teknisk och finansiell genomförandeförmåga skulle fylla samma funktion utan att utesluta nya aktörer och SMF.

3.2 Enkel administration

IMA anser att administrationen kring statusen bör hållas låg. Nyttan av first-of-a-kind-status ligger bland annat i snabbare tillstånd och bättre finansieringsvillkor. Om ansökan och uppföljningen blir omfattande minskar nyttan, särskilt för mindre aktörer.

- En förenklad ansökningsprocess för mindre projekt, med tydliga svarsfrister, skulle göra statusen praktiskt tillgänglig.
- Det vore bra om one-stop-shop och den digitala ingången (artiklarna 22–24) dimensioneras även för mindre projekt.

4. Finansiering (kapitel III, bland andra artikel 20)

IMA instämmer i att förslagets genomförande förutsätter finansiering som motsvarar ambitionerna. Vi vill särskilt peka på följande:

- En tydlig koppling till instrumenten i EU:s kommande långtidsbudget och till konkurrenskraftsfonden ger förutsägbarhet över tid.
- Finansieringen behöver täcka hela kedjan från forskning och pilotverksamhet till uppskalning och industrialisering. Kommissionens egen utvärdering konstaterar att industriell produktion inte uppstår automatiskt ur pilotlinjer.

- Chips Fund-verksamheten under operativt mål 6 (artikel 5(f)) är det instrument som mest direkt når start-ups, scale-ups och SMF. Volym och en hanterbar ansökningsprocess är avgörande för dess genomslag. Detsamma gäller rimliga krav på medfinansiering och möjlighet till förskottsbetalningar.
- Instrument som kan bära risk i tidiga skeden är särskilt värdefulla. Kommissionens utvärdering pekar också ut tillgången till sen-fas riskkapital som en kvarstående flaskhals i Europa.
- En nationell strategi med medfinansiering som matchar tillgängliga EU-medel är en förutsättning för att svenska aktörer ska kunna delta fullt ut i EU:s satsningar.

Avslutning

IMA tillstyrker förslaget och bidrar gärna i det fortsatta arbetet.

Christer Karlsson, Ph. D.

Projektledare & Materialexpert, Innovative Materials Arena

Christer.karlsson@innovativematerials.se

0702-157921